

Христина ДЗЮНЬ

*Здобувачка третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
muriuchristina@gmail.com*

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ЯК ОСОБИСТІСНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

В умовах повномасштабної війни в Україні, здобувачі вищої освіти зустрічаються зі значними соціальними викликами та стресом, пов'язаним з дистанційним навчанням, переходом до нових форм і методів навчання, налагодження соціальної взаємодії з оточуючими людьми в нових умовах освітнього середовища. Тому актуальним постає питання підтримки ментального здоров'я студентів, а також дослідження впливу ціннісних орієнтацій на розвиток резильєнтності студентської молоді, що сприятиме забезпеченню їхнього психологічного благополуччя.

Проблема цінностей була актуальною в усі періоди розвитку людства. Зміна соціально-економічних формацій неминуче призводила до перегляду ціннісних орієнтацій особистості, особливо молодих людей.

Аксіологія як наука про цінності вивчає сутність, структуру, класифікацію та види цінностей, а також соціально-психологічні чинники, які впливають на їх формування. Аналіз наукових джерел показав, що поняття «цінності» трактується з різних дослідницьких позицій.

Сучасний тлумачний психологічний словник пояснює категорію «цінності» як поняття, яке використовується для «означення об'єктів, явищ, їхніх властивостей, абстрактних ідей, що втілюють у собі суспільні ідеали і виступають завдяки цьому як еталон належного. Система цінностей індивіда складається в процесі діяльнісного предметного сприйняття індивідами змісту суспільних цінностей, об'єктивованих у витворах матеріальної і духовної культури. Як правило, для особистісних цінностей характерна висока усвідомленість; вони відбиваються у свідомості у вигляді ціннісних орієнтацій і служать важливим фактором соціальної регуляції взаємин людей і поведінки» [6, с. 597]. О. Ямницький розглядає цінності особистості як системну ознаку, що виявляє функціональний аспект особистісного значення у процесі діяльності, характеризує специфічні аксіологічні відносини з боку особистості, спрямовані на реалізацію як особистих потреб, інтересів, так і інтересів системи, до якої належить певна особистість [9, с. 36]. Отже, категорія «цінність» визначає спосіб буття людини і суспільства загалом.

Для кожної людини характерна індивідуальна, особистісна система цінностей, яка часто відображає цінності суспільства. Ставлення людини до суспільних цінностей визначаються її статусом і рівнем розвитку та, на думку Ю. Шаргородського, перетворюються в смисли її життя, які визначають її ставлення до світу, до інших людей та до самої себе [7].

Ціннісні орієнтації, в життєвому циклі особистості, є похідними від феномена «цінності». Вони відображають те, як ми сприймаємо світ і яку систему ставлень формуємо до різних аспектів життя.

Ціннісні орієнтації відрізняються залежно від стилю сімейного виховання, особистого досвіду людини, а також культурних та соціальних факторів, які впливають на її життя. Ціннісні орієнтації є духовним ядром кожної людини та запорукою розвитку гармонійної особистості [3].

Студентський вік є одним з найбільш важливих періодів у формуванні особистості людини. На цьому етапі вікового розвитку молоді люди переходять до самостійного дорослого життя, змінюють свою систему ставлень до світу, знайомляться з новими людьми і здобувають нові знання та навички. Однією з важливих складових особистісного розвитку студента є формування у нього системи цінностей [5].

У студентському віці формування цінностей відбувається під впливом багатьох соціальних чинників, таких як: соціальне середовище, сім'я, освіта, досвід інтеракції з оточуючим світом. Завдяки тому, що в студентів вже добре розвинуте абстрактне мислення, це дає їм змогу розуміти складні концепції і формувати власні ціннісні орієнтації.

Одним з ключових аспектів формування цінностей в студентському віці є самоідентифікація, процес самопізнання та пошуку свого місця в житті, визначають свої цілі та прагнення, формують свої цінності та переконання. Окрім того, студенти в цей період активно взаємодіють зі світом навколо себе, зокрема з іншими студентами, викладачами, родиною, друзями. Це сприяє формуванню соціальних цінностей та здатності до співпраці і співробітництва з іншими [1; 7].

Ціннісні орієнтації також відіграють важливу роль у розвитку резильєнтності студентської молоді, оскільки допомагають студентам зберегти емоційну стійкість в складних життєвих ситуаціях. Такі ціннісні орієнтації, як повага до себе та інших людей, віра у свої можливості, позитивний підхід до життя, гнучкість та терпимість до різних точок зору, допомагають студентам розвивати такі особистісні якості, як самодисципліна, самоконтроль, відповідальність, емпатійність [4]. Крім цього, вони сприяють розвитку стресостійкості студентської молоді в складних умовах сьогодення.

Ми розглядаємо резильєнтність як інтегральну властивість особистості, яка забезпечує здатність чинити опір стресу, долати його та відновлюватися після нього, що сприяє психологічному благополуччю особистості та збереженню психічного здоров'я. Студенти з високим рівнем резильєнтності мають здатність впоратися зі стресом, успішно адаптуватися до змін та зберегти емоційний баланс навіть в умовах складних життєвих обставин.

Вивчення ціннісних орієнтацій студентів закладів вищої освіти переконує, що українська молодь має спрямування на післявоєнну відбудову України, особистісну та професійну самореалізацію, збереження та примноження культурних надбань українського народу. Формування

зазначених цінностей має бути одним із важливих завдань психологічної допомоги студентам в умовах війни.

Отже, особистісним ресурсом розвитку резильєнтності студентів є ціннісні орієнтації, які відображають світогляд молодої людини, її ставлення до себе, інших людей та світу загалом, впливають на вибір подальшої долі та життєвого шляху, самовизначення та професійну самореалізацію, а також допомагають впоратися з різними соціальними викликами у житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Епік О. В. Рушійні сили та закономірності формування моральних цінностей. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ*. Рівне : «Волинські береги», 2002. Вип. 3. С. 36–39.
2. Короткий психологічний словник / за ред. В. І. Войтка. Київ : Вища школа, 1976. 191 с.
3. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник. Київ : МАУП, 2003. 360 с.
4. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: навч. посіб. Київ : ТОВ «Філ-студія», 2006. 320 с.
5. Поліщук О. М. Особливості особистісної зрілості в ранній дорослості. *Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. Педагогіка та психологія*. Чернівці : Чернівецький нац. університет, 2015. Вип. 743. С. 186–189.
6. Шагар В. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків, 2007. 597 с.
7. Шайгородський Ю. Ціннісні орієнтації в психологічній структурі особистості. *Соціальна психологія*. 2009. № 4(36). С. 65–73.
8. Шиделко А. Поняття цінностей і ціннісних орієнтацій у контексті професійних преференцій учнів ПТНЗ. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/>дата звернення: 26.04.2023).
9. Ямницький О. Категорія цінність у психологічному вимірі. *Наука і освіта*. 2013. № 4. С. 34–37.

Іван ГОЛОВАТЮК

*Здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
ivan_holovatiuk@ukr.net*

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Однією з найважливіших проблем наук, які визначають об'єктом свого вивчення людину в усіх можливих її аспектах, є ціннісні орієнтації. Система цінностей і ціннісних орієнтацій людини визначає змістовий бік розвитку та саморозвитку особистості. Окрім того, система цінностей